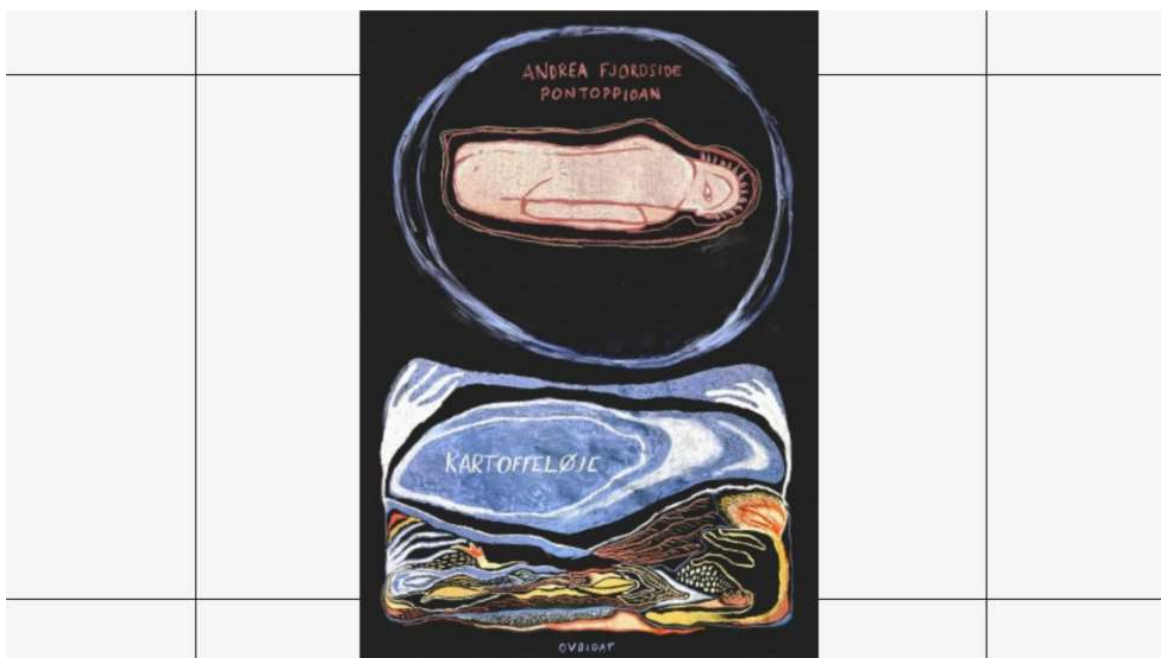

I kartofflen ligger en erindring om livet og døden

af Nathalie de Vallier | maj 19, 2023 | Anmeldelser, Lyrik | 0 Kommentarer

Kartoffeløje er en lyrisk vandring ind en farmors have, ind i tabet af identitet og sprog og i erfaringen af at miste en elsket og sig selv.

"Der er det her billede. Min farmor og Gerd i haven." Sådan indledes *Kartoffeløje* af Andrea Fjordside Pontoppidan, og så kort kan værket, der består af fortællende, erindrende og essayistiske digte, opsummeres. *Kartoffeløje* er en langsom og omsorgsfuld fortælling om en farmor og hendes livspartner, Gerd, der går i haven og passer ærterne, potteplanterne og kartoflerne i haven. Disse billeder optegner nænsomt selv de mindste detaljer i havens transformation, og bliver en måde at huske på, en måde at holde sammen på minderne. For midt i havens idyl, hvor "granerne omkranser grøntsagsstykket og blomsterbedene" og "solen rammer [] den tætte dis over græsset" rører noget på sig i periferien. "Det trækker i farmors hjernebark", og alzheimerssygdommen æder sig langsomt ind i farmor som melduggen, der "langsomt tager [] livet af, hvem end den snylter på."

En smerteligt poetisk sansning af forfaldet

Med en sanselig præcision og poetisk ynde beskrives arbejdet i haven, både det, der udføres af farmor og Gerd, og det, der udføres af naturen: Fugle og snegle "sætter spor hen over æblernes glatte overflader, pirker

huller med næb som en indadvendt blindeskrift. Et sultent sprog." Og det er netop havens sprog, ormenes og planternes, som træder i stedet for det sprog, farmoren gradvist mister: "Hver aften en lidt større afgrund mellem sætningerne, mellem gøremålene, hun husker fyldte hendes dag."

Den kontinuerlige vekslen mellem kroppens forfald og naturens kompostering får farmor til at blive en del af naturen, men bærer i sig en smertelig erkendelse om, at kun planterne kan forny sig næste år. "De skal huske for os, når vi ikke husker mere", siger Gerd om planterne, og sådan bliver omsorgsarbejdet i haven også en måde at holde sig selv i live på, at bevare minderne om det, der var.

Et fragmenteret sorgarbejde

Som digtsamlingen skrider frem, viser det sig, at sorgen over farmorens sygdom er nært forbundet med en sorg over det lyriske jeks egen autoimmune sygdom; at der er en forbindelse mellem farmoren og det lyriske jeg: "Billederne kollapser ind i hinanden. Var det mig, der tabte håret, og ikke farmor? Vi må bære tabet sammen som en modvillig kroning." Fortællingen destabiliseres af en pludselig tvivl, hvor minder og sorg flyder sammen. Digteneslyriske billeder er ikke kun en poetisk erindring, men et forsøg på at få samling på sig selv, på en krop i forfald: "Samler man en slags jeg op ved at huske?" spørger fortælleren, og de poetiske billeder kan således ses som lige dele sorgarbejde for farmorens og det lyriske jeks porøse identitet.

Jeg har ærter og billeder, der husker for mig. Men sorgen sidder som en trykken i solar plexus, gør det umuligt at trække vejret ned i maven. Glemslen er både meget større og meget mindre end farmor, stamtræet kollapser som sommertunge tomatplanter. Hvad er der at huske: Jeg mister mig selv, jeg mister mig selv, jeg mister mig selv.

I kartofflen findes en erindring om livet og døden

Med kartofflen som prisme, forsøger det lyriske jeg at forstå sin egen og farmorens sygdom. For i kartofflen ligger en erindring om livet, men også om døden. Gennem en essayistisk kortlægning af kartofflens europæiske historie som både brødfødende og dræbende, som kolonialistisk "stjålet skat" og dansk nationalret, udlægges kartofflens forbindelser og den overtro, der har fulgt kartofflen: At den kunne være både frugtbarhedskraft og bærende på natskyggens sygdom, og at der måske er en forbindelse mellem jegets sygdom og de mange kartofler, moderen spiste under graviditeten.

Jeg er mange, en stor rodebunke, en mislykket kompostering af fortællinger om sameksistens, dyrkning, ødelæggelse og død, og om det, der kom før mig og gjorde, hvad de gjorde.

En vellykket kompostering

Ligesom minderne flyder sammen, gør billederne det, men det er i modsætning til det lyriske jeks oplevelse af indre kollaps en yderst vellykket kompostering af fortællinger om noget så stort som livet og døden, som samtidig kan være så simpelt som at passe en have, vande en plante, vende komposten. *Alt, der begravnes i jorden, må fortyndes; næringen, affaldet, sorgen.* Og sådan er sætningerne også lagt lag på lag i deres ordknappe, omsorgsfulde sprog. *Kartoffeløje* er på den måde en kort, men kraftfuld digtsamling om de største og de mindste ting, som ikke kan skilles ad. Et blik ind i en kollektiv og personlig hukommelse, som et billede på det, der må huskes og glemmes og lægges i jorden.

Info

Andrea Fjordside Pontoppidan: *Kartoffeløje*

24-02-2023

52 sider

Digte

Forlaget OVBIDAT

Facebook

Twitter

Mail

Kategorier

Anmeldelser (12)

Artikler (38)

artikler (1)

Biografi (6)

Faglitteratur (7)

Fotobog (2)

Grafisk novelle (7)

Ikke kategoriseret (1)

Interview (11)

Litterær begivenhed (1)

Lyrik (116)

Mixed media (40)

Modsporsliv (1)

Novellesamling (6)